

Standardy Ochrony Małoletnich  
Szkoła Podstawowa nr 38 w Bydgoszczy

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 38  
IM. ZDOBYWCÓW WAŁU POMORSKIEGO  
W BYDGOSZCZY

# STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

Bydgoszcz 2024

## **Preambula**

Naczelną zasadą działań podejmowanych w Szkole Podstawowej nr 38 w Bydgoszczy jest troska o bezpieczeństwo wszystkich dzieci, ochrona ich praw oraz dbałość o ich wszechstronny rozwój. Wszyscy pracownicy szkoły, osoby odwiedzające szkołę tj. wolontariusze, praktykanci, specjaliści, trenerzy znają standardy ochrony małoletnich. Działają w ramach obowiązującego prawa i stosują procedury zamieszczone w niniejszym dokumencie.

## **Rozdział I**

### **Objaśnienie terminów**

**Procedura** - ustalony sposób przeprowadzenia działania lub procesu, opis sposobu postępowania, który jest systematycznie przestrzegany przy wykonywaniu powtarzających się czynności procesowych, prowadzących do osiągnięcia zamierzonych celów ustalonych w ramach przyjętego systemu zarządzania jakością.

**Krzywdzenie** – takie działanie lub beczynność jednostki, instytucji lub społeczeństwa jako całości, które deprywuje równe prawa dzieci do wolności i bezpieczeństwa, równości wobec prawa, równouprawnienia w rodzinie oraz najwyższych standardów ochrony zdrowia. To działanie, które zakłóca optymalny rozwój dziecka.

**Przemoc** - intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody.

**Przemoc fizyczna** - wszelkiego rodzaju celowe działania wobec małoletniego z użyciem siły, powodujące zadawanie bólu, uszkodzenie ciała np. nieprzypadkowe urazy, stłuczenia, złamania, poparzenia, popychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, bicie, kopanie, szarpanie, wykręcanie rąk itp. To także metody kar, które przyjmują postać tortur lub innego okrutnego, niehumanitarnego traktowania dzieci.

**Przemoc emocjonalna** – rozmyślne, długotrwałe zachowanie wobec małoletniego, które powoduje znaczące obniżenie możliwości prawidłowego rozwoju, w tym zaburzenia osobowości, niskie poczucie własnej wartości, stany nerwicowe i lękowe. Do kategorii tego typu zachowań zaliczamy: wyzwiska, groźby, szantaż, straszenie, emocjonalne odrzucenie, nadmierne wymagania, które są nieadekwatne do wieku i możliwości psychofizycznych dziecka.

**Przemoc seksualna** - każde działanie seksualne (gwałt, molestowanie, fotografowanie lub nagrywanie czynności seksualnych) popełnione wbrew woli innej osoby, gdy osoba ta nie wyraża zgody lub gdy zgody nie może wyrazić, ponieważ jest dzieckiem, jest niepełnosprawna umysłowo, jest poważnie odurzona lub nieprzytomna z powodu alkoholu lub narkotyków.

**Cyberprzemoc** – stosowanie przemocy poprzez: prześladowanie, zastraszanie, nękanie, wyśmiewanie innych osób z wykorzystaniem Internetu i narzędzi typu elektronicznego takich jak: SMS, e-mail, witryny internetowe, fora dyskusyjne w Internecie, portale społecznościowe i inne.

**Zaniedbanie** – Niezaspokojenie podstawowych potrzeb małoletniego, zarówno fizycznych (właściwe odżywianie, ubieranie, sen, ochrona zdrowia ) jak i psychicznych (poczucie bezpieczeństwa, miłość rodzicielska, troska).

**Zaniedbanie w szkole** – Lekceważenie przez pracowników szkoły sytuacji małoletniego, które zgłasza problemy lub ma trudności dydaktyczne, wychowawcze, społeczne w szkole i poza nią.

**Inne terminy:**

**Pracownik Szkoły Podstawowej nr 38** to każda osoba zatrudniona w niej na podstawie umowy o pracę, umowy o dzieło, umowy - zlecenia.

**Małoletni** – każda osoba poniżej 18 roku życia, która nie zawarła małżeństwa.

**Opiekun małoletniego** – osoba uprawniona do reprezentowania dziecka i stanowienia o nim.

**Zgoda opiekuna małoletniego** – oznacza zgodę, co najmniej z opiekunów prawnych dziecka. W przypadku braku porozumienia między opiekunami, sprawę rozstrzyga sąd.

**Koordynator działań ochrony małoletnich przed przemocą** – pracownik szkoły wyznaczony przez dyrektora, odpowiedzialny za koordynowanie działań w SP 38 mające na celu przestrzeganie standardów ochrony małoletnich przed przemocą.

W SP 38 w Bydgoszczy jest to pedagog szkolny lub w czasie jego nieobecności inna osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły.

**Szkolny Zespół Interwencyjny** – zespół pracowników powołany przez dyrektora szkoły do przeprowadzenia procedury chroniącej małoletniego i zorganizowania dla niego pomocy.

**Osoba odpowiedzialna za Internet** – osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły, sprawująca nadzór nad korzystaniem z Internetu na terenie placówki oraz nad bezpieczeństwem dzieci/ małoletnich w Internecie. : nauczyciel zajęć komputerowych, administrator strony internetowej szkoły i facebooka szkoły.

**Dane osobowe** – informacje umożliwiające identyfikację osoby dorosłej/ dziecka/ małoletniego.

## **Rozdział II**

### **Rozpoznanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia i stosowania przemocy małoletnich.**

Czynniki ryzyka to wszelkie czynniki zwiększające prawdopodobieństwo, że małoletni doświadczy świadomego/ nieświadomego krzywdzenia lub przemocy, nieodpowiednich dla niego oddziaływań, które mogą spowodować zaburzenia w przebiegu jego rozwoju.

1. Pracownicy placówki posiadają wiedzę i w ramach swoich obowiązków, zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia lub przemocy wobec małoletnich związane:

\* ze środowiskiem społecznym np.: izolacja społeczna, deprywacja społeczna, przemoc/ patologia w środowisku zamieszkania,

\* z systemem rodzinnym: struktura rodziny, rodzina zastępcza, sytuacja materialno – bytowa rodziny, styl wychowania, choroby w rodzinie, uzależnienia, konflikty, przemoc.

\* z grupą rówieśniczą: wiek, płeć, rywalizacja, relacje rówieśnicze, izolowanie, odrzucenie, wykorzystywanie, przymuszanie przez rówieśników, grupy nieformalne

\* z dzieckiem: wiek, płeć, choroby, niepełnosprawność, zaburzenia zachowania, płaczliwość, ADHD.

2. W przypadków zidentyfikowania czynników ryzyka, pracownicy szkoły zwracają się do koordynatora przestrzegania standardów, który rozmawia z rodzicami, nauczycielami na temat: zaobserwowanych czynników ryzyka oraz ich wpływu na funkcjonowanie małoletniego, przekazuje im informacje o możliwościach pomocy i wsparcia oraz motywuje ich do skorzystania z pomocy.

3. Pracownicy szkoły poprzez codzienne obserwacje, rozmowy z dziećmi, rodzicami, innymi pracownikami oraz instytucjami wspomagającymi, monitorują sytuację małoletnich, ich rodzin, aż do stwierdzenia braku jakichkolwiek czynników ryzyka.

### **Rozdział III**

#### **Procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego.**

##### **I Procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego poza szkołą.**

1. Wychowawca klasy lub koordynator standardów ochrony małoletniego zbierając informacje dotyczące podejrzenia krzywdzenia / stosowania przemocy wobec dziecka przeprowadza:

- rozmowę z dzieckiem (ofiara) w celu: wyjaśnienia sytuacji, oceny jego samopoczucia i ustalenia wymiaru poniesionych obrażeń/ szkód,
- rozmowę z innymi osobami, które pomogą w ocenie i wyjaśnieniu sytuacji np. rodzice/opiekunowie prawni, rodzeństwo, członkowie rodziny, koledzy, pracownicy szkoły.

2. W przypadku uzyskaniu potwierdzonych informacji koordynator sporządza notatkę służbową, wzywa rodziców/prawnych opiekunów małoletniego i informuje ich o zdarzeniu krzywdzenia dziecka/stosowania wobec dziecka przemocy.

3. Koordynator przekazuje informację dyrektorowi szkoły.

4. Dyrektor szkoły powołuje Szkolny Zespół Interwencyjny w celu organizacji pomocy dla małoletniego.

5. Szkolny Zespół Interwencyjny:

- opracowuje plan pomocy dla małoletniego, zapewnienia mu bezpieczeństwa i pełnego wsparcia oraz wyznacza osobę odpowiedzialną za realizację planu,
- przedstawia rodzicom/prawnym opiekunom małoletniego przygotowany plan pomocy z zaleceniem współpracy w jego realizacji,
- informuje małoletniego o podjętych w jego sprawie decyzjach, zapoznaje go z planem pomocy,
- monitoruje realizację planu i bieżącą sytuację małoletniego,
- dokumentuje podejmowane działania (zgłoszenia, interwencje) w teczkę małoletniego.

4. W przypadku potwierdzenia zdarzenia krzywdzenia/przemocy wobec małoletniego przez rodzica/prawnego opiekuna, dyrektor szkoły powiadamia odpowiednie instytucje: Prokuraturę, Policję.

## **II Procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego przez rówieśników.**

1. Wychowawca klasy lub koordynator standardów ochrony małoletniego zbierając informacje dotyczące podejrzenia krzywdzenia / stosowania przemocy wobec dziecka przeprowadza:

- rozmowę z dzieckiem (ofiara) w celu: wyjaśnienia sytuacji, oceny jego samopoczucia i ustalenia wymiaru poniesionych obrażeń/ szkód,
- rozmowę z dzieckiem/dziećmi (sprawcą/sprawcami) w celu: wyjaśnienia sytuacji, ustalenia przyczyn podejmowanych działań krzywdzących inne osoby, poinformowania o konsekwencjach takich działań,
- rozmowę z innymi osobami, które pomogą w ocenie i wyjaśnieniu sytuacji (np. koledzy).

2. W przypadku uzyskaniu potwierdzonych informacji koordynator sporządza notatkę służbową, wzywa rodziców/prawnych opiekunów małoletniego i informuje ich o zdarzeniu krzywdzenia dziecka/stosowania wobec dziecka przemocy.

3. Koordynator przekazuje informację dyrektorowi szkoły.

4. Dyrektor szkoły powołuje Szkolny Zespół Interwencyjny w celu organizacji pomocy dla małoletniego.

5. Szkolny Zespół Interwencyjny:

- opracowuje plan pomocy dla małoletniego, zapewnienia mu bezpieczeństwa i pełnego wsparcia oraz wyznacza osobę odpowiedzialną za realizację planu,
- przedstawia rodzicom/prawnym opiekunom dziecka przygotowany plan pomocy z zaleceniem współpracy w jego realizacji,
- informuje małoletniego o podjętych w jego sprawie decyzjach, zapoznaje małoletniego z planem pomocy,
- monitoruje realizację planu i bieżącą sytuację małoletniego,

- dokumentuje podejmowane działania (zgłoszenia, interwencje) w teczce osobowej małoletniego.

6. Szkolny Zespół Interwencyjny przygotowuje plan pomocowy także dla dziecka – sprawcy po to, aby wyeliminować zachowania niepożądane – wyjaśnić przyczyny działań i pomóc także sprawcy rozwiązać jego ewentualne problemy.

7. W klasach , do których uczęszczają uczniowie: ofiara, sprawca (objęci działaniami interwencyjnymi) specjaliści organizują dla uczniów zajęcia: socjoterapeutyczne, psychoedukacyjne, integracyjne, uspołeczniające, rozwijające umiejętności komunikacyjne, relaksacyjne.

### **III Procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego przez pracownika szkoły.**

1. W przypadku, gdy występuje podejrzenie krzywdzenia/przemocy wobec małoletniego przez pracownika szkoły wtedy: pokrzywdzony małoletni, wychowawca klasy, pracownicy szkoły, pedagog szkolny, pielęgniarka, rodzice/prawni opiekunowie powiadamiają dyrektora szkoły.

2. Koordynator lub dyrektor niezwłocznie izoluje małoletniego od potencjalnego sprawcy i małoletni zostaje niezwłocznie otoczony opieką i wsparciem psychologa szkolnego, wychowawcy oddziału i innych specjalistów wg potrzeb. W przypadku ucznia nie komunikującego się werbalnie, koordynator, wychowawca lub pracownik, który wszczął procedurę interwencji – powiadamia nauczyciela specjalistę, stosującego np. komunikację alternatywną lub zespół nauczycieli i specjalistów pracujących z uczniem.

2. Dyrektor szkoły zapoznaje się z okolicznościami zdarzenia:

- przeprowadza rozmowę wyjaśniającą z pracownikiem szkoły podejrzanym o krzywdzenie/ przemoc wobec nieletniego,

- przeprowadza (w obecności rodziców/prawnych opiekunów oraz wicedyrektora i wskazanego specjalisty) rozmowę wyjaśniającą z pokrzywdzonym małoletnim.

3. Z podejmowanych czynności sporządza się dokumentację.
4. W przypadku potwierdzenia zdarzenia krzywdzenia/przemocy wobec małoletniego przez pracownika szkoły, dyrektor szkoły stosuje kary porządkowe lub powiadamia odpowiednie instytucje: Komisję Dyscyplinarną dla Nauczycieli, Prokuraturę, Policję.
5. Dalszy tok postępowania przebiega zgodnie z procedurami postępowania odpowiednich instytucji.

## **Rozdział IV**

### **Procedura zawiadamiania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego.**

1. Każdy, kto na podstawie własnych obserwacji, informacji uzyskanych od małoletniego lub zgłoszenia osób trzecich, podejrzewa krzywdzenie dziecka przez osobę dorosłą lub inne dziecko, informuje o swoich spostrzeżeniach wychowawcę klasy lub koordynatora przestrzegania standardów lub dyrektora szkoły.
2. W zależności od wymiaru krzywdzenia/przemocy wobec małoletniego koordynator zawiadamia odpowiednie instytucje: policję, sąd rodzinno-opiekuńczy, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Zespół Interdyscyplinarny – procedura „Niebieskiej Karty” (zał. nr 1) i informuje o tym rodziców/prawnych opiekunów małoletniego.
3. Wszyscy pracownicy szkoły i inne osoby, które w związku z wykonywaniem czynności wyjaśniających i proceduralnych mają informacje o krzywdzeniu/przemocy wobec małoletniego obowiązują zachowanie tajemnicy służbowej. Informacje w sprawie mogą być przekazane tylko uprawnionym instytucjom w ramach podejmowanych czynności interwencyjnych.
4. Z podejmowanych czynności tj. zgłoszenie, rozpatrzenie zdarzenia, podjęcie wewnątrzszkolnych działań, powiadomienie osób lub instytucji zewnętrznych sporządza się dokumentację.

5. W szkole funkcjonuje rejestr zdarzeń podejrzenia krzywdzenia lub stosowania przemocy wobec małoletnich. (zał. 2)

6. Dokumentacja ujawnionych, zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego (dokumentacja podejmowanych działań i interwencji) jest przygotowana przez koordynatora standardów. Jest zabezpieczona i przechowywana w sekretariacie szkoły.

## **Rozdział V**

### **Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem szkoły, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletniego.**

1. Przed nawiązanie stosunku pracy lub współpracy dyrektor szkoły sprawdza informacje/dane potencjalnych pracowników, wolontariuszy, innych osób współpracujących z placówką i wchodzących w relacje z małoletnimi w:

- Rejestrze z dostępem ograniczonym,
- Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze,
- Rejestrze publicznym.

2. Wszyscy pracownicy szkoły, osoby odwiedzające szkołę tj. wolontariusze, praktykanci, specjaliści, trenerzy zapoznają się ze standardami ochrony małoletnich przed przemocą. Działają w ramach obowiązującego prawa i stosują procedury zamieszczone w tym dokumencie.

3. Zasady bezpiecznych relacji z małoletnim jasno określają jakie zachowania i praktyki pracowników szkoły są niedozwolone w kontaktach z nim:

a) pracownicy szkoły nie stosują wobec małoletnich żadnych form przemocy:

- psychicznej np.: poniżanie, zastraszanie, wzbudzanie poczucia winy, niesprawiedliwego traktowania, odrzucanie,

- werbalnej np.: wyzywanie, wyśmiewanie, obrażanie, mówienie nieprawdy, szydzenie,
  - fizycznej np.: popychanie, uderzanie, szarpanie, spoliczkowania, , wykręcanie rąk, duszenie, kopanie.
- b) pracownicy szkoły nie dyskryminują małoletnich ze względu na: pochodzenie, narodowość, religię, poglądy, status materialny,
- c) pracownicy szkoły nie przekraczają strefy intymności małoletnich, nie inicjują rozmów ani relacji o charakterze erotycznym (np.: flirt, dwuznaczne żarty lub spojrzenia) ani seksualnym (np.; obłapianie, przyciskanie, przytrzymywanie w celu nawiązania kontaktu fizycznego, proponowanie nieformalnych spotkań lub czynności seksualnych).
- d) pracownicy szkoły nie odmawiają małoletnim pomocy i wsparcia w obszarach: dydaktycznym, wychowawczym, opiekuńczym.

## **Rozdział VI**

### **Procedura bezpiecznego korzystania z Internetu, urządzeń elektronicznych i reagowania w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia cyberprzemocy.**

Szkoła, zapewniając małoletnim dostęp do Internetu, wdraża i aktualizuje systemy i oprogramowania zabezpieczające przed dostępem do niewłaściwych treści oraz złośliwym oprogramowaniem, w tym filtrujące treści, wyznaczając osoby odpowiedzialne.

1. W szkole prowadzone są działania, w tym warsztaty i szkolenia w zakresie profilaktyki oraz umiejętności bezpiecznego korzystania z Internetu.
2. Małoletni korzystają z Internetu i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły pod opieką i nadzorem oraz za zgodą nauczycieli.
3. Wobec małoletniego, który korzystał z komputera i wykorzystał niebezpieczne/zakazane treści stosuje się:

- rozmowę na temat łamania zasad bezpiecznego korzystania z Internetu,
  - rozmowę na temat zagrożeń Internetu dla dzieci,
  - przekazuje informację o zachowaniu małoletniego jego rodzicom/prawnym opiekunom (w przypadku powtarzających się incydentów).
4. Szczegółowe zasady korzystania z urządzeń elektronicznych, w tym z telefonów komórkowych zawarte są w statucie szkoły – o czym każdy małoletni i jego rodzice są informowani przez wychowawcę na początku roku szkolnego.
5. W przypadku stwierdzenia lub uzyskania informacji o występującej cyberprzemocy, pracownicy reagują natychmiast:
- a) zgłaszają problem koordynatorowi, rodzicom, po ocenie sytuacji przez koordynatora i dyrektora, jeżeli zachodzi potrzeba powiadomią instytucje zewnętrzne: policję, sąd rodzinny,
  - b) sporządzają protokół interwencji,
  - c) dyrektor powołuje Szkolny Zespół Interwencyjny,
  - d) o zdarzeniu zostają poinformowani rodzice/prawni opiekunowie ofiary, sprawcy. W przypadku braku współpracy ze strony rodziców zostają powiadomione instytucje zewnętrzne: pomoc społeczna, policja, sąd rodzinny,
  - e) w klasach podejmowane są działania profilaktyczne uwzględniające pojawiające się problemy: spotkania z pracownikami Policji, Straży Miejskiej, pogadanki, warsztaty i spotkania ze specjalistami.

## **Rozdział VII**

### **Procedura ochrony wizerunku i danych osobowych małoletnich.**

Dane osobowe małoletniego podlegają ochronie na zasadach określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku

z przetwarzaniem danych osobowych i w przypadku swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE

1. Szkoła przestrzega i monitoruje przestrzeganie przepisów dotyczących ochrony danych osobowych małoletnich.
2. Wymagana jest pisemna zgoda rodziców/prawnych opiekunów na robienie/publikowanie zdjęć, nagrań.
3. W przypadku podejrzenia niewłaściwego rozpowszechniania wizerunku, danych osobowych, w tym danych wrażliwych, dyrektor niezwłocznie rejestruje i zgłasza zdarzenie Inspektorowi Ochrony Danych.

## **Rozdział VIII**

**Zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie pracowników szkoły do stosowania standardów, dokumentowanie tej czynności.**

1. Dyrektor szkoły zapoznaje nauczycieli z dokumentem „Standardy Ochrony Małoletnich” na posiedzeniu rady pedagogicznej, a pracowników administracji i obsługi na spotkaniu z pracownikami.
2. Inne osoby współpracujący ze szkołą i pracujące z dziećmi zapoznają się z dokumentem dostępnym w sekretariacie szkoły.
3. Wszyscy potwierdzają fakt zapoznania się ze standardami i bezwzględne stosowanie się do ich przestrzegania własnym podpisem.

## **Rozdział IX**

**Zasady i sposób udostępniania rodzicom/prawnym opiekunom oraz małoletnim standardów do zapoznania się z nimi i ich stosowania.**

1. Standardu ochrony małoletnich przed krzywdzeniem i przemocą opracowane w Szkole Podstawowej nr 38 w Bydgoszczy są:

- udostępnione na stronie internetowej szkoły,
- wywieszone w szkole w widocznym miejscu (tablica informacyjna) w wersji pełnej i skróconej dla uczniów,
- dostępne i do wglądu: u pedagoga szkolnego, w sekretariacie szkoły, w pokoju nauczycielskim.

2. Wychowawcy zapoznają małoletnich ze standardami i procedurami na zajęciach z wychowawcą, a rodziców na zebraniach z rodzicami oraz przekazują przez @-dziennik informacje o dostępności dokumentu.

3. Działania te są odnotowane w dziennikach zajęć, w tym dziennikach specjalistów.

## **Rozdział X**

### **Zasady przeglądu i aktualizacji standardów.**

1. W Szkole Podstawowej nr 38 sobą odpowiedzialną za monitorowanie realizacji dokumentu „Standardy ochrony małoletnich” jest koordynator.

2. Standardy podlegają monitorowaniu i modyfikowaniu podczas bieżącej pracy szkoły (wg potrzeb szkoły) oraz obowiązkowej weryfikacji co 2 lata.

3. Co najmniej raz na dwa lata koordynator i zespół opracowujący standardy przeprowadza weryfikację i dokonuje oceny standardów w celu zapewnienia ich dostosowania do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami prawa.

4. Zespół opracowujący standardy:

- ustala sposoby weryfikacji: badania ankietowe (ankiety dla: uczniów, rodziców, nauczycieli – zał.3,4,5, wywiady, rozmowy), opracowuje ich wyniki, weryfikuje i aktualizuje procedury ochrony małoletnich.

- dokumentuje pisemnie wnioski z weryfikacji. Koordynator sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, który przekazuje dyrektorowi szkoły.

5. Dyrektor szkoły ogłasza pracownikom szkoły nowe brzmienie Standardów ochrony małoletnich.
6. Wychowawcy zapoznają małoletnich z wprowadzonymi zmianami w standardach ochrony małoletnich na zajęciach z wychowawcą, a rodziców na zebraniach z rodzicami oraz przekazują przez @-dziennik informacje o dostępności dokumentu.
7. Działania te są odnotowane w dziennikach zajęć, w tym dziennikach specjalistów.

## **Rozdział XI**

### **Przypisy końcowe.**

1. Dokument „Standardy Ochrony Małoletnich” jest respektowany przez wszystkich pracowników szkoły oraz inne osoby pracujące z dziećmi na terenie szkoły z dniem jego ogłoszenia.
2. Małoletni znają telefony i adresy stron internetowych instytucji pomocowych, zewnętrznych, w których mogą uzyskać pomoc w sytuacjach dla siebie trudnych.

.....  
Przewodniczący Rady Rodziców

.....  
Dyrektor szkoły

Standardy Ochrony Małoletnich  
Szkoła Podstawowa nr 38 w Bydgoszczy